

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egyívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 23b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szövege minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal ... » 16.— | nyolczad oldal » 4.—

A 60 fillér bélyegilletéket a hirdető fizeti.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Az állami segélylyel javadalmazott róm. kath. tanítók joghatósága.

Több oldalról és pedig figyelemre méltó tünetek által eléggé indokoltan hangzik a panasz, hogy az iskola katolikus jellegének sérthetetlen főtartásával kikötött egyházhatósági engedélylyel államsegélyben részesülő kath. iskolák fenntartói által fizetett tanerők megfélelmezésére vagy tétlenségre vezettetvén fegyelmi, illetőleg szolgálati hovatartozandóságukról, azt hiszik, tehát azon erős meggyőződésben vannak, hogy ők az államsegély címén adott fizetés révén nem is annyira az egyházi, mint inkább az államhatalom közoktatásügyi kormányzatának vannak alárendelve.

Ez nagy tévedés!

Igaz ugyan, hogy az államsegély bár az egyházhatóság részéről föltételhez kötött adományozásával a közoktatásügyi kormánynak az 1893. évi XXVI. t.-cz. II. §. c) és d) pontja értelmében a 60 frtot meghaladó segélyösszegeknél van beavatkozási jogosultsága a tanító működését illetőleg nemzeti szempontból, de sem a törvény, sem a törvény végrehajtására kiadott miniszteri utasítás egy szóval sem vonja ki a tanítót az illetékes, tehát az egyházhatóságok szolgálati, fegyelmi és rendelkezési jogköréből, ha csak az illetékes egyházi hatóság a tanítói állások betöltésénél kövendő törvényes rendelkezésekkel szemben mulasztásokat nem követett el. A mely utóbbit pedig a kath. egyházi hatóságokkal szemben, tekintettel a magyar nemzeti szellem fejlesztése és ápolása körül kifejtett példás szolgálataira, még föltételeznünk sem szabad. S mert nem vonja ki, mi természetesebb, hogy az 1868. évi közoktatásügyi alaptörvénynek a tanítók fölötti fenntartó hatóságát szabályozó törvényes rendelkezései teljes épségükben maradtak az egyes iskolákat főtartó egyházhatóságoknál.

A fentebbiekből látható, hogy az a tanító, a ki államsegélylyel kiegészített fizetésű, vagy bár egészben azzal javadalmazott tanítói álláson

működik, korántsem az államkormányzat, hanem az egyházi kormányzat joghatósága alatt áll. Tehát akár szolgálati, akár fegyelmi, akár tanulmányi szempontból az elbíráló felsőbb hatósági — jól értsük meg: «joghatósági» tisztet az egyházi kormányzat élén álló főpásztor tölti be, kinek alárendeltjei, alantosai, minők az iskolaszék, lelkész-igazgató, alesperes-tanfelügyelő és az egyházmegyei főtanfelügyelő mindmennyi fokozatosan emelkedő hatóságai a tanítónak. És semminemű jogczím nincs arra nézve, hogy pragmatikai szempontból az államsegélyezett tanító bármily oly kötelezettség alól, melyet az egyházhatóság részéről és pedig a főnálló törvényes rendelkezések alapján előír: magát kivonja. Ezen állítástomat folytatólagosan eléggé indokolja azon, a dolog természetéből, lényegéből, a törvény világos rendelkezéséből, semmi kétes definíciót nem tűrő tény, hogy nem a tanító, hanem az iskolafőtartó község, szóval az iskolát mint tulajdont képező birtokos kérelmezi és kapja az államsegélyt az általa rendszeresített tanítói állás fizetésének kiegészítésére, az általa választott tanító javadalmazásának megjobbítására és pedig a nélkül, hogy a tanító fölött törvényileg rendezett felsőbbbbségi jogköréből olyan rendelkezést adna föl, melynek alapján az alkalmazott tanító nem tartja magára nézve kötelezőnek mind azt, a mire egy hitvallásos, tehát katolikus iskolában működő tanító minden körülmények között olyanynira kötelezett, hogy a kötelezettség be nem tartása esetén a fegyelmi eljárásnak eléggé indokolt útja van.

Talán pályatársaim között egyesek ezen alapos érvelések után is bizonyos kételyeket fűznek a fentebbiekhez, de már engedjék meg, az államkormányzat az önk kötelezettségét illetőleg csak akkor lép és léphet föl illetékességi jogkörével, ha az egyházi kormányzat — a mit a mi részünkről még föltenni sem szabad — nem fordít kellő figyelmet oly dolgokra, vagy nem torol meg oly cselekményeket, melyek a tanítói kötelezett-

ségekkel homlokegyenest ellenkeznek és akkor is a jelzett törvény 13. §-sa értelmében az egyházi kormányzat előleges értesítése mellett. Ilyen dolgok, ilyen cselekmények pedig a most említett 8. utolsó bekezdésében vannak kellőleg definiálva, melyeknek elkövetésére szeretem hinni egy katolikus tanító sem akad az országban.

Mindezeket pedig azért tartottam szükségesnek megírni, nehogy bárki akárminő okokból azért, mert állami segélyből javadalmazott kath. tanítói állásban van, ellenkezésbe jöjjön felsőbb hatóságával.

Bertalan Vincze.

Mily viszonyban áll a mértan a számtanhoz és mennyi lehet a tananyag az előbbiből a nép szükségéhez képest?

IV. osztály.

Tanczél: az elvonó képesség tovább fejlesztése s a legegyszerűbb mértani tantételek szemléltetése s levezetése. A mértani fogalmak bővítésére ugyanazon eszközöket használjuk, mint az előző fokon s hozzájuk veszszük a gúlát, kúpot és gömböt. Az előbbieket átismétlése után a koczka lapjain szemléltetjük s megismertetjük a négyzet fogalmát. A függőleges és vízszintes irányt megmagyarázzuk s e kettőnek találkozásából levezetjük a derékszög ismeretét. A «derék» jelzőt szemléltethetjük a széken való egyenes ülésnél, a mikor a derék a felső lábszárral hasonló szöveget képez. Most már érzékeltetjük, hogy a négyzet oly négy oldalú lap, melynek 4 egyenlő oldala s 4 egyenlő (derék) szöge van. Az oszlop, melyen szemléltetünk, négyzetalapú legyen s e lapok milyenségét már úgy találtassuk ki. Ezután az oszlop oldallapjairól szemléltetjük a téglalapot, vagy hosszukás derékszögű négyszöveget, melynek átellenes oldalai s szögei (derék) egyenlők. Mind a négyzetnél, mind a téglalapnál kiterjeszkedjünk arra is, hogy az oldalak közül kettő függőleges, kettő vízszintes. (Miért?) Most szemléltetjük a négyzet alapú gúlát. Alapjáról ismét elkerdezzünk mindent a négyzet jellegéről s szemléltetjük a 3 szögű oldallapokat. A háromszögek fajáról semmit sem szólnak, de szögeit összehasonlítottatjuk a derékszöggel s megismertetjük a hegyes szög fogalmát.

A kúpot csak összehasonlítjuk a gúlával, mint a hengert az oszloppal s kerestetünk hasonló alakú tárgyakat. Hogy e fokon csinosabb rajz-alakokat kaphassunk, feleztessük a négyzetnek először két átellenes oldalát s köttessük össze egyenes vonallal. Kapunk két téglalapot. Ha mind a négy átellenes felezési pontot összekötjük, kapunk 4 kisebb, de egyenlő négyzetet. Végül ismertessük meg az átlót, mely a négyzetet is, a téglalapot is két háromszögre osztja. Ha mind a két átlót meghúzzuk, 4 egyenlő háromszöveget kapunk. Ezeket csináltassuk meg papirosra s vágassuk ki. Ugyancsak e fokon a

begyakorlásnak van egy könnyű, de czélszerű eszköze. Csináltassunk a gyermekekkel több egyenlő hosszúságú, hegyezett pálczikákat kétféle nagyságban. Hozassunk velük forrázott borsót, vagy apró koczka vágott burgonya darabokat s a pálczikákat ezekbe szúrva alakíttassunk velük négyzetet, téglalapot, háromszöveget, később velük együtt csináljuk meg a koczka, oszlop alakját. E módszer fejleszti kezűgyességüket s szerzett tapasztalatukat maradandóvá teszi. Ezek után áttérünk a legegyszerűbb mértani tantételekre, a megismert lapok kerületének kiszámítására. Ez oly egyszerű, oly könnyen szemléltethető mértani ismeret, hogy kár volna a felsőbb osztályok számára hagyni, meg a számtani műveletekre is igen hasznos szemléltetési eszköz. Előbb megismertetjük a mérés fogalmát s mértékegységet. E fokon a mértékismerete már el van sajátítva s e számolási mód változatosságot hoz a számtani tanításba. Mivel a háromszögek fajait nem ismerik, a kerület számításnál megjelöljük, hogy hány oldala egyforma, sőt rajzzal is szemléltessük. A kerületek kiszámítása után szemléltessük, hogy a négyzet kerületéből az egyik oldal hosszát megkapjuk egyszerű osztással, míg téglalap kerületének ismerete mellett még vagy a hosszúságot, vagy a szélességet ismerni kell, hogy minden oldalát kiszámíthassuk.

Veszprém.

Gubicza Lajos.

(Folytatása következik).

A betűk tanításának sorrendje.

Mi azt állítjuk, hogy sokkal helyesebben járunk el, ha az olvasás és írás tanításánál nem az írott kis betűkkel kezdjük a tanítást, hanem a nyomtatott nagy betűkkel.

Ezt kell az alábbiakban bebizonyítanunk

I. A ki az írás történetével foglalkozott, tudja, hogy addig is, míg az emberiség rájött a hieroglifákra, tengernyi idő múlt el. A hieroglifákról a külön hangokat jelölő betűk feltalálásáig hasonlóképen hosszú időig jutott el az emberiség.

Ar első betűírók, mint azt az eddig végzett kutatások alapján tudnunk lehet, a föníciaiak voltak. Az ő írásukat kölesönözték át a szintén kereskedő héberék, a kiktől meg a görögök tanulták el az írás mesterségét. A görög műveltségéből épült római kultúra a görögök betűit is átvette. Innét terjedt aztán el a latin betűk írásának a mestersége.

A föníciaiaknak és héberéknek csak egyfajta betűik voltak. A görög írás régebbi formája változatokat ismer ugyan egyes betűknél, de kétféle (kis és nagy) alakot még nem; csak a későbbi, a görög stílust már észrevehetően magán hordozó, írásban találjuk meg a külön vált nagy és kis betűket. Így van ez a rómaiak írásával is. Mivel a fejlődést igen fontosnak tartjuk tételünk beigazolására, pár példában ime bemutatjuk:

Ó-egyiptomi		Föníciai	Ó-héber	Görög		Latin	
hieroglifek	hieratikus írás			régibb forma	későbbi forma	a rómaiaknál	a magyaroknál
					A α	A a	Á á
					B β	B b	B b
					E ε	E e	É é
					H η	H h	H h

E példák élesen mutatják, hogy a mi írásunk miként származott le a gondolatok ősi jegyeiből. Egyet azonban külön ki kell emelnünk; azt t. i. hogy, a mint a görög írás fejlődése mutatja, hosszú időnek kellett eltelnie, míg újabb, művészibb betűformák keletkeztek; s bizonyára a kis betűk jóval a nagy betűk után jöttek a közhasználatba. Hogy a rómaiak is előbb csak a nagy betűket használták, elgondolható; a rómaiak ősi Codex-e pedig, a mely teljesen nagy betűkkel van megírva, azt bizonyítja, hogy sok időbe került, míg a görög kölesönbetűk a rómaiak stílusát vették föl; s hogy mikor ezt fölvevők, még mindig nem voltak a rómaiaknak kis betűik. A kis betűknek jóval ezen megmaradt Codex után kellett kifejlődniök. Ezt a kis betűk határozottan román stílusá mutatja.

A latin kis betűk ugyanis vagy kisebbített alakjai a nagy betűknek, vagy pedig egyenes leszármazottjaik. A leszármaztatás, hogy kivétel nélkül a félvesszős román stílusban történt, csak természetes.

Íme a latin kis betűk leszármazási táblája:
a) Teljesen azonos betűk:

C c, I i, J j, O o, P p, S s, U u,

V v. A K k és Z z

görög betűk, ezeket a latin nyelv nem használta, vagy legalább is rendszeresen nem használta, könnyített alakjaik nem is kerekedtek ki.

b) Leszármazott alakok:

A [̂] a, B [̂] b, E [̂] e, F [̂] f,

G [̂] g, H [̂] h, L l, M [̂] m,

N n, R r, T t.

Csupán a D és a d mutatnak eltérést. Ezt meg a görög δ-ből lehet magyarázni. A mint a görög Λ-ből lett D, úgy lett a δ-ből d.

A mint az ősi iratok mutatják, a kereskedelem, a távoli érdekeltekkel sifrekkal történt sűrűbb írásbeli érintkezés a betű-alakokon változást idézett elő. Codex-eink bizonyítják, hogy idők múltán a gyorsabban előállított betűk az írókéz igényeihez mindjobban simulván, előállottak a *cursiv* kis betűk. A nagy betűk maradtak régiek.

A betűk tehát így alakultak át:

a [̂] a, b b, c c, d d, e e, f f, g g,

h h, i i, j j, k k, l l, m m, n n, o o,

p p, r r, s s, t t, u u, v v, z z.

S csak ezután fejlődtek ki az írott alakú kis betűk a *cursiv* betűk összekötéséből s a nagy betűk a nyomtatott alak román stílus díszítéséből.

Hogy az írott kis betűk tulajdonképpen *cursiv* betűk, melyek az írás könnyítése és gyorsítása céljából összekötő vonalakkal fűzettek együvé, a következő pár példa bizonyítja:

ember-ember, ajándék-ajándék.

falat-falat, úr-úr.

Íme pár írott nagy betű származtatása:

O, J, P, S,
D stb.

Az itt kimutatott fejlődési menetből a következő tétteleket vonhatjuk le:

1. A legelső és sok századon keresztül egyedüli betű a nemzeteknek a nagy betűk voltak.

2. A kis betűket minden nemzet a nagy betűkből származtatta, saját nemzeti stílusa szerint alakítván át a betűket.

3. Idők multán a kis betűkből a cursiv betűk származtak.

4. Legkésőbb fejlődtek ki az írott kis és nagy betűk.

Azt is észre kellett vennünk, hogy a betűk fejlesztésében döntő szerepe volt a nemzeti közízlésnek is; ez esiszolta a latin betűket oly egyszerű, de tökéletes (román stílus) formájúakká, mint a hogy a német betűkön a gót-stílus félhasmerhetetlenül észrevehető.

A később fejlett betűk ízlés és művészeti szempontból sokkal fejlettebbek az előzőknél. A legegyszerűbb, mondjuk: legprimitívebb betűk a legelső nagy betűk. Az oktatás szempontjából a betűk e fejlődését, mondjuk: művészi fejlődését figyelembe kell vennünk. S a betűk azon fajtáját kell első sorban megtanítanunk, a melyvel az emberiség azon része, a mely a mi betűnket használta, első sorban írt. S csak fokozatosan szabad megismertetnünk azokat a betű fajtákat, a melyeket később ismertek meg a latin betűkkel író nemzetek. Mert az iskolába lépő gyermek műizlése sokkal közelebbi viszonyban áll a betűk kezdetleges, legprimitívebb fajtájával: a nyomtatott nagy betűkkel, mint a később fejlett s művészeti tekintetben magasabb fokon álló kis és különféle írott betűkkel.

A gyermek szelleme — mikor iskolába lép — az olvasás és írás tekintetében alig áll az emberiség szellemi fejlettségének azon a fokán, a melyen akkor volt, mikor az önálló betűk írását gondolatainak közvetített kifejező eszközéül elfogadta. Sok előkészítő munkájába kerül a tanítónak, míg a gyermeket a beszéd legkisebb elemeinek, a hangoknak fölismerésére vezetvén, a betű megismertetéséhez kezdhet. E nehéz s a gyermeknek e tekintetben szellemi erejét majdnem fölülmuló munka után nagyon ajánlatos, hogy a további munkában valahogy nagyobb *ugrást* ne tegyünk, hanem lépcsőről-lépcsőre haladva, vezessük a mai fejlett állapotokig. Mert a természetben nincs ugrás; a *természetszerűség* pedig minden didaktikai elv édesanyja; ha ezt megsértjük, áldozatokat kíván.

Ha a hangoztatási előgyakorlatok után a betűismertetést rögtön az írott kis betűkkel kezdjük, nem tartjuk meg a betű fejlődésének minden

lépesőzetét: egyszerre a negyedik lépcsőre *ugrunk*, a mint azt az előző fejtegetés bizonyítja. Esztergom. *Dreiszigler Ferencz.*

(Folytatása következik.)

A kath. népoktatás fejlődése 1848-tól máig.*

A míg az ország hazafias főpapsága mindent elkövetett tanügyünk állapotának emelésére, addig a csekélyebb anyagi erővel rendelkező tanügybarátok és tanfériak esodával határos tevékenységet fejtettek ki a nemzeti szellem ápolása érdekében a közoktatás és az irodalom minden terén. Ilyenek voltak a kath. férfiak közül: Mayer István (István bácsi), Lonkay Antal a «Tanodai Lapok» szerkesztője, Szauter Antal a «Kalauz» szerkesztője, Márki József a «Népnevelők Lapja» és Bárány Ignác az «Iskolabarát» szerkesztője. Végül a «Religió» kath. egyh. és irod. folyóirat fáradthatatlan munkás szerkesztői, mint: Pollák János, Palásthy Pál, Cselka Nándor, Br. Hornig Károly, Breznay Béla és a jelesebbnél jelesebb munkatársak.

Lassankint helyes irányt vettek a tanítói értekezletek is és erőteljes, hazafias és vallásos érzülettel áthatott tanítói egyesületek alakultak egyes kerületenként.

Följegyzett munkálkodásaik igen tanulságosak, melyek felsorolására azonban helyszüke miatt ki nem terjeszkedhetem. A tanügyi lapokat átböngészve, különösen érdekesek tanításheli újabb módszertani értekezéseik és a kántortanító képzésről folytatott vitaközléseik.

Végül nem hagyhatom figyelmen kívül a tankönyv-irodalmat sem. A tankönyveket illetőleg nem sok följegyezni valónk van az 50-es évekből, mert 50-ig a 48 előtti könyvek voltak használatban, ezután, — mint már említettem, — a kath. iskolákban csak a kormány által a német tartományok részére kiadott és magyarra fordított könyveket volt szabad használni.

Ezen könyvek közül megemlítendő: az «*Abc*» és olvasókönyv az ausztriai birodalombeli kath. elemi iskolák számára» 1870-ig volt használatban. Első, második, harmadik és negyedik nyelvyakorló és olvasókönyv. — Számolási gyakorlatok a III. és IV. oszt. számára, melyet még ma is használnak. A fejszámolás módszertana az I. és II. osztály számvetési anyaga. A táblai számolás módszertana stb.

Tankönyvírók jelesebbjei: Bárány Ignác, Balagi Károly, Nagy László, Batizfalvi István, Gáspár János, Gönczy Pál, Grymeus Alajos kanonok, Gyurits Antal, Erdélyi Indali Péter, Kuttner Sándor, Lutter Nándor, Róder A. Szabóky Adolf, Svorenyi József, Dölle Ödön, Kempelen Győző, Lonkay Antal, Márki József, Mennyei József stb.

A magyar tanügy, s ezzel együtt a kath. tanügy 1867-ben a második magyar miniszterium kinevezésével új korszakra virradott.

* 200 frt arannyal jutalmazott pályamunka.

Vallás és közoktatásügyi miniszterre ismét a halhatatlan emlékü br. Eötvös József lett kinevezve, ki különösen a népnevelés gondozását, és felvirágzását tűzte ki feladatául.

Addig is, míg a népoktatás iránt törvényhozás útján irtézkedés történhetnék, a népnevelésnek társadalmi úton való előmozdítását, «Népnevelési egyesületek» alakítása által kísérlette meg. Lelkes felhívásának azonban nem sok sikere lett, mert mindössze csak 25 ily egyesület alakult, de csakhamar meg is szűntek. Ezen egyesületek által az iskolák anyagi helyzetén akart javítani, míg ő maga a tanítók anyagi helyzetén akart segíteni, s segített is azokon, kiknek fizetése a száz frtot alig haladta meg — az országgyűlés által megszavazott összegből 60, 80, 100 frt összeggel.

Az olvasó-, tan- és vezérkönyvek kidolgozása tárgyában bizottságot hívott össze, melynek tagjai voltak: Gönczy Pál, Lutter Nándor, Pálfi József, Nagy László, Mennyei József, kik megállapították az elemi iskolákban tanítandó tárgyakat, egyúttal azon elveket is megvitatta és meghatározta, melyek szerint a népiskolai tankönyvek miként volnának szerkesztendőek.

A bizottság javaslata alapján pályázatot hirdetett a miniszter a megjelölt tan- és vezérkönyvek megírására és e mellett egyes jeles szakírókat is külön megbízott népiskolai tankönyvek megírásával.

Ezen példát már 69-ben a «Szent István Társulat» is követte, amennyiben a kath. népiskolák számára szerkesztendő könyvek megállapítására kebeléből egy bizottságot küldött ki, melynek eredménye az lett, hogy a legjelesebb tanférfiut, Bárány Ignácot bízták meg az olvasókönyvek szerkesztésével.

Ily előkészületek és munkálkodások előzték meg a 68-iki törvényalkotást és ennek életbeléptetését.

Eötvös, amint az állapotokat közelebbről tanulmányozta, arról győződött meg, hogy törvény nélkül nem képes boldogulni és jelentékeny tevékenységet kifejteni, s benyújtotta ismeretes törvényjavaslatát, a melyet eleinte örömmel üdvözöltek, de később annál többen elleneztek. Csak nagynehezen volt képes az országgyűlés által kiküldött 25-ös bizottságnak egészen átalakított és módosított törvényjavaslatát letárgyaltatni.

Ezután teljes buzgalommal fogott hozzá a miniszter az új törvény életbeléptetésére szükséges előmunkálatok megtételéhez.

Legelőször az országot tankerületekre osztotta és tanfelügyelőket nevezett ki. Miután még az iskolai hatóságokat szervezte, statisztikai táblázatokat készíttetett és küldött szét s ezeken felüntetve bekívánta a népiskolai oktatásnak az egész országban létező állapotát, hogy ezek alapján beszámolhasson.

A hatóságok számára «Utasítások»-at adott ki, míg a népiskolák és egyéb intézetek részére «Tantervek»-et s «Rendszabályok»-at szerkesz-

tett. Egyszóval lehetőleg azon volt, hogy a népoktatás ügyét a rendes útra terelje, s azon magaslatra emelje, melyen az a nyugati kulturnépek-nél áll. E végből nem mulasztotta el a községeket és felekezetek hatóságait is buzgó tevékenységre ösztönözni.

A kath. egyház, mint annakelőtte, úgy most is, magától is nagy tevékenységet fejtett ki, mit bizonyít az is, hogy a püspöki kar is dolgoztatott ki egy szervezeti munkálatot és tantervet.

A miniszter figyelmét a felnőttek oktatása sem kerülte ki.

Érdekes és nem minden hatás nélküli volt 1870. őszén a felnőttek oktatása érdekében tett azon intézkedése, hogy mindazon tanítók és lelkészek, kik egy-egy felnőttet írásra, olvasásra stb. megtanítanak, fejénként 2—3 frtot kapnak a kormánytól; minek eredménye az lett, hogy 1871-ben 23·500 felnőtt tanult meg írni, olvasni.

Nagy gondját képezte a miniszternek az is, hogy azon 1712 községben, melyekben iskola még nem volt, iskola állíttassék, valamint hogyha a meglévő iskolák a tankötelesek befogadására elégtelenek, vagy kibővítettessék, vagy helyettük újak emeltessenek. Ez okból sürgette a községi és felekezeti hatóságokat, hogy ezen követelményeknek mihamarább megfeleljenek. Elrendelte továbbá, hogy minden iskolával kapcsolatosan legyen iskolakert, faiskola és testgyakorló tér.

Gönczy Pállal a mi viszonyainknak teljesen megfelelő különféle iskolaépületek mintatervezetét készítette el s ahol a miniszter szükségét látta, ő maga is tekintélyes összegeket fordított építkezésekre, községek segélyezésére, sőt állami iskolákat is emeltetett. — Ezenkívül gondoskodott az összes iskolák felszereléséről is. Sorsjegy jövedelemből kétszázezer frtot fordított szegény iskolák berendezésére.

Ily rohamos fejlődéssel szemben a kath. egyh. is fokozott tevékenységet fejtett ki. Kath. főpapjaink, a hitközségek és egyes jótévők áldozatkészségéből mind nagyobb összeg fordított iskolák építésére és felszerelésére.

Gondoskodva lett ezeken kívül a gyermekek számára és a tanítók tájékoztatására szükséges tan- és vezérkönyvek megírására. Alkalmos olvasókönyvek szerkesztésével a legelőször szükségeseken segítve lett. — egyéb tankönyvek szerkesztésére pedig pályázatot hirdetett s így jöttek létre a legjelesebb tankönyvek.

E tekintetben különösen a Szt. István Társulat szerzett magának nagy érdemet jó és olcsó, kath. szellemű olvasó- és egyéb tankönyvek kiadása által.

Sok helyen 10 kros, fillér-, rongyos egyesületek alakultak, melyek feladatukül tűzték ki a szegény gyermekeket könyvvel, tanszerekkel és ruhával ellátni és ez által nekik az iskolába járást megkönnyíteni.

Általában pedig tanügyünk felvirágzásának ez időtájt egyik akadályá — a tanítóhiány volt. Ezért vált szükségessé a legnagyobb sietséggel

több helyen tanító-képzőket felállítani, s a meg-
lévő felekezeti képzőknek a törvény szerinti
harmadik osztályval való kibővítését sürgetni,
valamint a tanító-képzőbe lepett tanító-jelöltek-
nek ellátásáról és segítségéről is gondoskodni.
A kath. egyház is hason czélú segedelmekről —
osztöndíjakról lehetőleg gondoskodott.

Gerezd.

Csizmadia Aludár.

(Folytatása következik.)

EGYESÜLETI ÉLET.

A katolikus kántortanítók osztozkodási ügye
Sikiaki Istvan aláírással a «Népnevelő» f. évi 2. száma-
ban e czímen megjelent cikkhez, hogy az alábbiakban
hozzászólók, onnan van, mert én is épen e tekintetben
szeretnék egészen biztos szabályra bukkanni, miután
epen idevágó eset fordult elő, mikor f. évi január 1-én
új állásomat elfoglaltam. Ugyanis jelen állásomon a
tanító évi jövedelme díj-levéllé szerint 200 frt és 40 hold
föld. Elődöm 1899. decz. 31-éig működött ez állomáson
s fölvette az évi 200 forintot, továbbá az 1899. évben
a föld összes termését élvezte. Ez helyes eddig; de
elődöm az iskolaszékekkel úgy és abban állapotott meg,
hogy — mert a föld termése nem polgári évre jár,
hanem gazdasági évre — neki még ez évi t. i. 1900.
évi termésnek egy negyed része még 1899. év október,
november, december hónapokra esedékes és én azt
köteles leszek neki átadni. Kedves kartársak, én szerin-
tem ez nem helyes és nem igazságos. Nem az érdek
beszél belőlem, mert ámbár ezáltal legkevesebb 100
forintig vagyok érdekelve, a mi pedig szerény tanítói
jövedelemem mellett tekintélyes összeg, de így van vele
elődöm is. En, kedves kartársak csak azt szeretném
megtudni, hogy melyikünknek van igazsága, mert
valamint én, úgy elődöm se szeretné, ha 100 forint
igazságtalanul eltulajdonították tőle. Az én nézetem
ez: ha a tanító pénzbeli jövedelmét, a 200 forintot,
1899. évi január 1-től december 31-ig évnegyedenként
kapja, illetőleg elődöm fölvette: 1899. évre a föld ter-
mését szintén learatta, ő 1899-re fölvette összes jöve-
delmét. Már most, ha én 1900. január 1-től 1900. decz.
31-ig tehát a jelen egész évben itt működöm, egész
természetesen az egész jövedelem megillet. Már pedig,
ha én a föld terméséből $\frac{1}{4}$ részt kiadok, hol marad
ennekem 1900-ra $\frac{1}{4}$ rész földbeli jövedelemem? Az én
nézetem szerint, ha én 1900. január 1-től december.
31-ig működöm, az egész jövedelem az enyém. Elődöm-
nek köteles vagyok a vetőmagot megtéríteni, a mit —
mert újkor vetni nem lehet — októberben elvettétni
szíves volt és a munkát is. Most pedig kérem kedves
kartársaimat, valamint a nagyrabecsült szerkesztőséget,
hogy véleményüket közölni sziveskedjenek. Nagyon hely-
telen, és az annyira szükséges kartársi szeretet és
összetartás rovására nagy mérvben közremunkáló körü-
mény az, hogy a nagyméltóságú püspöki kar ez ideig
nem adott ki egy egységes szabályzatot a katolikus
tanítók minden rendbeli jövedelmeinek osztozkodására
nézve. *Gály József.*

A maroskerületi róm. kath. tanító-egylet rendes
őszi vándorgyűlését *Bőöben* tartotta a tagok buzgó
részvételével *Borsos Mihály* alelnök vezetése alatt. A gyűlést
szentmise előzte meg, melyet P. Lukács Ádám czelebrált.
Az iskolába gyűlven, elnök a gyakorlati tanítások méltá-
sára fölkérte *Olá Károly*, *Szmollen Pál*, *Petres József*
és *Scabó Bálint* tagokat; P. Lukács Ádám «Az Isten
ismeretéről és a szentségekről» tanított, Orbán
Mihály pedig a «Főnévről általában a III. oszt. növén-
dékeknek». A tanítások után *Borsos* alelnök rövid, de
magvas megnyitójában benső kegyelettel emlékezett
meg néhai tiszteletbeli elnökünkről, méltóságos *Kovács*
Ferencz pápai praelatus, apát és főesperes úrról.
A vándorgyűlés helyeslése közt méltányolta az elhunyt-
nak bokros érdemeit s ajánlja, hogy a legközelebbi köz-

gyűlés alkalmával lelke üdvéért ünnepélyes gyászmise
tartassék a róm. kath. kántortanítók négyeskarának
közreműködése mellett. A legbensőbbben üdvözölte méltá-
ságos és főtisztelendő *Karácson Márton* főesperes
urat, mint alapszabályaink értelmében az egyesület új,
tiszteletbeli elnökét. Nemkülönbén Főtisztelendő *Péterffy*
Lőrincz körünkbeli eltávozott volt rendes elnöknek mun-
kás, szakavatott és lelkiismeretes működését az egyleti
tagok éljenzése közt méltatta s jegyzőkönyvi kivonat
küldése határozatotott, úgy a főesperes, mint az eltávo-
zott volt elnöknek. A mult gyűlés jegyzőkönyvének föl-
olvasása után *Borsos Mihály* szavaltta el «Október 6.»
czímű költeményt. *Marti György* tagtárs «Jellem fejlesz-
tése» című érdekes és tanulmányos értekezését olvasta
föl, melyért köszönet mondatott. Végül *Pál Lajos*
«Az iskolai bizonyítvány» című költeményét szavaltta
el. Az elnöki előterjesztések során éljenzés közt olvas-
tatott föl *Deák Lajos* kir. tanfőügyelő és *Péterffy*
Lőrincz volt elnöknek búcsúzó, illetve üdvözlő átirata.
Máté Józsefnek «Székely tanügy» czímen indítandó
lapja, meleg rokonszenvvel fogadtatott s az egylet pénz-
tárából megrendelendőnek határozatotott. A tagok is
szép számmal jegyeztették föl magukat, mint előfizetők.
A megtartott tanítások a bírálóknak és többeknek hozzá-
szólása után sikerültek nyilvánítottak. Az indítványok
során *Marti* ajánlja, hogy iskoláinkban a «*Szent-István-
Társulat*» által kiadott tankönyveket használjunk, *Ferenczi*
Sándor pedig a fuvar- és napidíjak megadátása ügyében
indítványozza, hogy a megyei püspök úr öméltségéhez
e tárgyban ezek kieszközlése végett fölirat terjesztésék
elő. *László Ödönnek* «az önszegélyzés» című indítványa
a jövő gyűlés tárgyszerozatába fölveendőnek határozat-
totott. *Kovács Pongrácz* egyleti főjegyző.

VEGYESEK.

Negyedszázados jubileum. Zaj nélkül, méltóan
ahhoz a szerénységhez, mely nemes munkálkodását
követte, ünnepelte meg a hontmegyei Szob község
érdemes plébánosa negyedszázados jubileumát annak,
hogy a község lakóinak lelki vezetését átvette. Az akkor
még tisztán totnyelvű lakosság neki köszönheti sokban
ma már magyarságát. Az ő elsőnapai működésével vitték
a magyar nyelvet az iskolába. Meg is érte működésé-
nek ama szép gyümölcsét, hogy a még élő öregek törve
bár, de magyarul kénytelenek unokáikkal beszélni.
A 60-as években megtörtént, hogy egy, még a mai
napig is élő árutatózó csak egy helyre tudtak a község-
ben vezetni, a hol megértethette magát. S manap,
magyar az egész község! A jubiláns lelkeszt miséje
alatt szép énekekkel lepletk meg, majd utána bensőség-
gel üdvözölték. A gráci irtalmas testvérek vezetése
alatt virágzó «Lujza» leányintézet is lerótta a hála
adóját szeretett lelkiatyja iránt. Az intézet belnövendékei-
ből pompásan alakított élőkép szépen szimbolizálta a
jubiláló «szobi» ezüst miséjét. Majd a fölköszöntő szavak
után szent Antal szép szobrát, gyönyörű élővirág-csokrot
nyújtottak át a jubilánsnak. Az egész ünnepség nem
volt hivatalos, nem reklámos, de szívet megindító.
S a pompás eszméhez, mely az irtalmas testvérek
ügybuzgóságát híven igazolta, csak gratulálni tudtunk.
S valóban is, ki híveinek fáradhatlan lelkipásztorra s az
édes magyar nyelv apostola volt, annak a magunk
részéről is vaseszséget s boldogságot kívánunk ad
multos annos! L. F.

Az óvodák menedék-jellege. A Magyar Tanítók
Kaszinójának tanügyi szakosztálya e hó 14-én meg-
kezdte működését. Az első tanügyi vitaestély tárgya
a kisdedővointézetek menedék-hely-jellegének kérdése
volt. *Ember Károly*, a tanügyi osztály igazgató-elnöke,
miután utalt a kérdés jelentőségére és üdvözölte a
tekintélyes számban megjelent tagokat és a fővárosi
óvónők testületét, *Halász Sarolta* terjedelmes és jól
átgondolt előadásban vezette be a vitát. A megindult
eszmecsere azon véleményben összpontosult, hogy a

főváros külteki óvodái menedékház-jelleggel is fölruház-
tassanak. A részletes tervezet kidolgozására szűkebb
bizottság küldetett, mely hetenkint tartja üléseit.

A magyar nyelv terjesztése. Wlassics Gyula
vallás- és közoktatásügyi miniszter körrendeletet kül-
dött az összes tanfelügyelőknek, tudtukul adva, hogy a
magyar nyelv oktatása körül érdemeket szerzett elemi
iskolai tanítókat, jutalomban öhajítja részesíteni. Fölhívja
ennél fogva a tanfelügyelőket, hogy hozzanak javaslatba
kerületükből három-négy ilyen érdemes tanítót.

Szerkesztői üzenetek.

H. P. Nagy-Görbő. Levelét áttettük a Szent-
István-Társulat könyvkiadóhivatalához. Az értesítést onnan
küldik. — **Vidéki.** A Kolonics-féle alapítványi ösztön-
díjakra a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium
időnkint pályázatot ír ki: lehetséges azonban, hogy e nél-
kül is szokás kérvényt beadni. A kérvény a vallás- és
közoktatásügyi miniszteriumhoz intézendő. — **R. B.**
Új-Kécske. A kath. iskolához az iskolai felsőbb ható-
ság a tanítók közül is kinevezhet igazgatót. Igaz, a
fennálló szabályok szerint a plébános a kath. iskola
igazgatója. Ha az iskolafőntartó külön igazgató-tanítói
állást szervez, ez esetben azt választhatja meg igaz-
gatóvá a tanítók közül, a kiben az iskolaszék bizalma
összpontosul. A választás ellen az iskolaszék bármely
tagja fölébezhathat az egyházi főhatósághoz. — **G. J.**
A szükséges fölvilágosítást bármelyik árvaház igazgatója
készséggel megadja. Ily tanítói árvaház van: Debreczen-
ben. Kolozsvártól és Kecskeméten. — **Sz. J. Szerednye.**
A példányokat szétküldték, magunk is járunk egy ily
fizet után, mert az ügy aktuális s lapunkban közzétenni
szeretnők. Ha hozzájutunk, készséggel küldünk. Üdvöz-
let. — **Sz. J.** Köszönet az értesítésért.

Felelős szerkesztő: Ember Károly.

PÁLYÁZATOK.

Esztergom érseki megye.

Alsó-Rakonczi (Hontmegye, posta Palást) nyug-
díjazás által megüresedett r. kath. kántortanítói állásra
február 10-éig pályázat hirdettük. Jövedelme: két szoba,
konyha, kamra, istálló s pinczéből álló lakáson kívül
1-ór: 1894. évi hivatalos összeírás szerint 10 kat. hold,
maga által mivelendő szántóföld, egy hold rét s kis
házikert 56 frt 69 kr kataszteri jövedelemmel, tandij
74 frt, stóla ostyasütéssel 37 frt, saját használatra öt
öl fa, párbér főleg búzában és borban s kevés pénzben
198 frt 32 kr, két szekér széna. 2-ór az összeírás
fölül 30 frt készpénz a községtől, 20—25 frt bizonyos
alkalmakkor termény és pénzben, végül a főkáptalantól
20 frt évi segély. Tannyelv: tót-magyar. *R. kath. iskola-
szék.* 24 2—2

Úgy a **nagyülési** anyaegyház, mint a **kisülési** (Bars-
vármegye) leányegyháznál a kántortanítói állomások
betöltendők. A nagyülési kántortanító jövedelme, pénz,
terményekben és az államsegéllyel 470 frt; a kisülési
pedig 464 frt. Folyamodások főt. *Kormanovich Endre*
tanfelügyelő úrhoz Bars-Taszarra küldendők, *február
10-éig.* 44 1—1

Csolnok róm. kath. iskolaszéke pályázatot nyit
január 31-éig az államilag segélyezett negyedik tanítói
állásra. Jövedelem: 800 korona s egy szobás lakás.
Pályázhatnak okleveles tanítók, tanítónők, vagy óvónők.
Előny a német nyelv ismerete s orgonálásban való jár-
tasság. *Zerna Mihály*, iskolaszéki jegyző. 43 1—1

A nagyecsalomjai (Hontmegye) róm. kath. kántor-
tanítói állomásra *február 1-ig* pályázat nyílik. Javá-
dalmazása: hét hold szántó, négy hold rét, részben a

hívek által művelve, két öl fa, 20 p. m. párbér-rozs,
tandij 50—60 tanulótlól fejenkint 1 frt 50 kr, iskola-
fűtésre a mindennapi iskolásoktól fejenkint 50 kr, ismét-
lőért a községtől 20 frt, párbépenz, egyházi ostyasütés,
stóla 30 frtig. Lakása: két szoba, konyha, kamra, istálló,
sertésöl, kút, jó házikert. Folyamodványok a róm. kath.
plébániahivatalhoz Nagyecsalomjára küldendők. 50 1—1

Egri érseki megye.

Pásztón (Hevesmegye) a róm. kath. népiskolában
megürrült I. fiúosztálybeli és III. vegyesosztálybeli önálló
tanítói állomásra pályázat nyitattik. Jövedelme: 800 kor.,
lakbér 80 kor., és három bécsi öl tűzifa. A megválasz-
tottak egyikére az ismétlő fiúiskola vezetése is fog
biztatni 100 korona díj mellett. Az iskolaszékhez inté-
zendő folyamodványok *január hó 30-ig* alulírottához küld-
endők. Az iskolaszék főntartja azon jogát, hogy a
megválasztottat a szükséghez képest az iskola bármely
más osztályában is alkalmazhassa. *Hován József*, tb.
kanonok, plébános, iskolaszéki elnök. 45 1—1

Borsodnemejében, sajjóvámosi plébániához tartozó
Boldva községben kántortanítói állásra pályázat hir-
dettük. Jövedelme az 1893. összeírás szerint pénzben
364 frt 56 krt tesz ki. Részletezve: előszoba, két szoba,
konyha, kamra, pincze, sertésöl, istálló, magtárból álló
lakás. Belsőség 800 öl, melyből 100 öl faiskola: kész-
pénz: 217 frt 40 kr; tandij 45 frt; stóla: 15—20 frt;
párbér: 124 párbérfűzetőtől, páronkint egy veka gabona
20 kr; fél pártól felényi: harangozóí teendőkért minden
róm. kath. és gör. kath. házaspár négy iteze gabonát és
nyolcz krt; fél pár felényit; két öl tűzifa behordva.
Kérvények alulírt lelkészhez küldendők. Személyes meg-
jelenés kívánatos vasút Boldván. Választás *január
25-én. Baráczius József*, lelkész, Sajó-Vámos. 40 1—1

Borsodapátfalva második róm. kath. tanítói állo-
másra pályázat nyitattik *január 30-ig*. Jövedelme:
Egy szobás lakáson kívül a városi pénztárból 320 frt;
80 forint kiegészítés államsegéllyből folyamatban van.
Tanítónők is pályázhatnak. Kérvények alulírottához küld-
endők. *Vass Imre* esperesplébános. 42 1—1

Győri püspöki megye.

Moson-Tarcsán a német-magyar tannyelvű nép-
iskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdettük.
Az állás javadalmazása: 1. lakás természetben egy
szoba a szükséges bútorral; 2. készpénzben 730 korona;
3. 1/4 hold kertnek megfelelő bérérték 30 korona;
4. az ismétlő-iskolások tanításáért 40 korona; 5. takarítás
és a téli fűtéshez szükséges tüzelő anyag. Kötelességei:
1. egy osztályt vezetni; 2. az ismétlőket tanítani;
3. a gyermekeket Istentiszteletra vezetni; 4. a kántori
teendőkhöz segédkezni. Csak nőtlen és okleveles tanítók
pályázhatnak. A kellően fölszerelt kérvényeket a moson-
tarcsai iskolaszékre czimezve főtisztelendő *Gruber Ferenc*
moson-tarcsai plébános úrnál kell benyújtani. 46 1—1

Kalocsai érseki megye.

Ó-Kanizsa nagyközségben nyugdíjazás folytán meg-
üresedett róm. kath. jellegű, magyar tannyelvű városi
tanítói állomásra pályázat nyitattik. Ezen állomás javá-
dalmazása a község pénztárából: 1000 korona havi
előleges részletekben; természetben lakás, esetleg 240
korona lakáspénz; fűtési illetmény: 108 korona, mely-
ből a tanterem is fűtendő; irodai átalány 50 kor.; 16 köb-
méter puha tűzifa; fahordatási illetmény: 8 korona s
a törvényes korpótlék. Ha azonban valamelyik hely-
beli ideiglenes tanító választatnék meg, úgy annak
helye is betöltendő leszen ideiglenes minőségben addig,
mig az építendő zárda meg fog nylni. Ezen ideiglenes
álláshoz kötött évi fizetés 800 korona, mely szintén
havi előleges részletekben lesz fizetendő; a többi illet-
mény pedig ugyanaz, mi a rendes tanítói álláshoz
kötött javadalom. Fölhivatnak mindazon róm. kath.
tanítók, kik ezen állás bármelyikét elnyerni öhajtják,
hogy okmányokkal fölszerelt kérvényeiket főt. *Habram
János* zenta-kerületi esperes s bácsmartonosi plébános
úrhoz czimezve, legkésőbb 1900. évi február 1-ig küld-

jék be. A kérvényben jelölendő, hogy mely állásra pályázik. Az állomás azonnal elfoglalandó. O-Kanizsán, 1900. évi január 16-án. *Márton Mátys* plébános, isk.-sz. elnök. 47 1—1

Munkácsi egyházmegye.

Vinnabankai (Ungmege) gör. kath. kántortanítói állomásra *február 2-ig* pályázat hirdettek. Fizetése: 696 korona készpénz, 10 köből rozs, egy hold szántó-föld, egy öl fa, lakás kerttel. Kötelessége: az osztatlan iskola összes tantárgyait tanítani, Vinnabanka fiókhöz-községben temetéseket végezni, a melyekért külön díjaztatik és a tarnai anva-egyházban a közistenítés-teleken a kántornak segédkezni. Okleveles pályázók febr. 2-án Vinnabankán az iskolahelyiségben jelentkezzenek délelőtt 10 órakor. *Iskolaszék.* 41 1—1

Kriesfalvai kntanítói állomásra pályázat nyitattik. Jövedelme: államsegéllyel 818 koronaig kiegészítésen kívül, kényelmes új lakás, egy hold belsőség, 18 hold külsőség. Pályázní óhajtok szükséges okmányokkal 1900. évi január 29. napján délelőtt megjelenni sziveskedjenek. Kriesfalva, 1900. január 14. *Iskolaszéki elnökség.* 48 1—1

Pécsi egyházmegye.

A baranya-szent-iváni plébániához tartozó **Szent-Gál** fiókközségben a kántortanítói állomásra *február 5-ig* pályázat hirdettek. Evi javadalma: a) minden házaspartól (van 188) 1/4 p. m. buza és 20 fill. = 366 kor. 60 fill.; b) minden gazdától (van 132) 1/4 p. m. szemes kukoricza = 132 kor.; c) minden pár után (van 188) négy iteze bor, itezéje 20 fillérel megváltva = 150 kor. 40 fill.; d) mindennapi tankötelesek után (van 55) 1/4 öl egy kocsí fa 3 kor. 10 fillérel megváltva, melyből az iskolaterem is fűtendő = 170 kor. 50 fill.; e) mindennapi tankötelesek után (van 55) tandíj egy kor. = 55 kor.; f) az ismétlő oktatásért a polhtikai községtől = 40 kor.; g) két kat. hold 1106 öl szántó-föld használata = 40 kor. 36 fill.; h) a szent-gáli temetői rét haszonélvezete = 50 kor.; i) minden gazdától (van 132) egy adag széna 20 fillérel megváltva = 26 kor. 40 fill.; j) az üszögi uradalomtól három öl kemény hasábfá a 18 kor. = 48 kor.; k) az úrbéri községtől = 132 kor.; l) két hold legelő illeték után legeltetési jog = 9 kor. 20 fill.; stóhá körülbelül = 30 kor. Összesen: 1250 kor. 46 fill., miből tisztán tanítói 1170 kor. 46 fill. Két szoba, konyha, éléskamarából álló lakás, istálló, 1/4 hold házi kert. Tannyelv: magyar. Kérvények — csak okleveles pályázhat — a *róm. kath. esperesi hivatalhoz* Szent-Dienes u. p. Baranya-Szent-Lőrincz küldendők. Az állomás azonnal elfoglalandó. 52 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A rimaszécsi (Gömörmege) róm. kath. iskolánál a II. tanítói állomásra pályázat hirdettek. Jövedelme: 800 korona államsegély és egy bútorozatlan szoba. Okleveles tanítók pályázhatnak. Orgonálásban jártas előnyben részesül. Pályázati határidő *február 5.* Kérvények *Bráz János* plébános, iskolaszéki elnök úrhoz küldendők. 49 1—1

Szatmári egyházmegye.

A kaplonyi, most rendszeresített III. tanítói állásra *január 28-ig* pályázat hirdettek. Jövedelme: a hitközségtől 25 frt, államsegélyből 375 frt. Kert-illetmény 5 frt s míg tanítói lak építették, bérelt lakás. Kötelessége a népiskola II. III. vegyes-osztályát s az ismétlő-iskola leány-növendékeit tanítani. Oklevéllel, erkölcsi és működési bizonyítvánnyal fölszerelt kérvény *főt. Kosztra Ignác* esperes úrhoz intézendő Csomaközre, Szatmármege. 20 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A nagy-tilaji kántortanítói állásra *február 2-ára* pályázat hirdettek. Tanítói jövedelem lakás és kerten kívül: 462 frt 91 kr. kántori: 51 frt. A pályázók délelőtt 10 órára személyesen jelenjenek meg. A kérvé-

nyek a baltavári *plébánia-hivatalhoz* küldendők. (Vasvármegye). 32 2—2

A **német-gencsi** (Vasmege, Szombathely mellett) róm. kath. másodosztályú tanítói állás megüresedvén, arra pályázat hirdettek 1900. *február 3-ára*. Fizetése: évi 300 frt készpénz, négy öl tűzifa, vagy e helyett 40 forint és az ismétlők egy csoportja után 25—30 frt tandíj. Lakásul egy bútorozott szoba. Ezen fizetésért tartozik egy tanteremben három osztályt tanítani s a kántortanító akadályoztatása esetén a kántori teendőket díjtalanul elvégezni. Csak férfi okleveles tanítók pályázhatnak. Folyamodványok *főt. Límperger Flóris* plébános úrhoz Német-Gencsre (p. és vasúti állomás helyben) küldendők. Az iskolaszék megbízásából: *Balogh Endre*, kántortanító. 36 2—2

Vácsi egyházmegye.

Kis-Királysági (Csongrádmege) uradalmi pusztai róm. kath. tanítói állomásra *február 1-ig* pályázat nyitattik. Javadalmazása: tisztességes lakás, 300 frt készpénz, 10 m. tűzi-fa, egy hold szántott tengeri-föld, egy darab tehéntartás és házi-kert. Ezenkívül egy drb lőtartásra két hektoliter zab, 28 mtrm. gypszena és 14 mtrm. tavasi szalma. Köteles a tanítást a lakhelyétől közeleső újárósi és csere-szent-lászlói majorokban teljesíteni. Továbbá szünidők alkalmával az uradalomban fölügylmi tartozik, a miért külön díjat élvez. Kellőleg fölszerelt kérvények gróf *Károlyi Sándor* ő exczellenziájához címelve, alulírotthoz küldendők. Derekegyháza, u. p. Szent. *Bajcsy Gábor*, lelkész. 19 2—3

Ujkécskei (Pestmege) róm. kath. népiskolában elhalálózás folytán 800 korona fizetéssel, magyar tanylevű osztálytanítói állomás betöltendő. Ezen állás elnyerését óhajtó okleveles tanító urak kellőleg fölszerelt és iskolaszékre címzett okmányaikat 1900. *február 8-ig* *főt. Moravszky János*, esp. pléb. és iskolaszéki elnök úrhoz intézzék. Ujkécske, 1900. január 6. *Iskolaszék.* 39 2—2

Veszprémi egyházmegye.

Csehbánya fiókközségben kántortanítói állomásra *február hatodikára* pályázat hirdettek. Javadalmazása: ujonnan épült két szobás, takaréktűzhelyes konyhával és melléképületekkel bíró lakás; ezenkívül készpénzben, természetnyelvben és földjövdelemben összesen 802 korona 38 fillér. Tannyelv magyar-német. Tankötelesek száma 35. Állomás azonnal elfoglalandó. Kérvények városi *plébániára* küldendők. 51 1—1

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger Testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) cs. és kir. udvari orgona-gyárának fiókja. Legolcsóbb áron kiváló orgonákat szállítanak.

A cég 25 évi fennállása óta

700-on felül új orgonát

épített, melyek közül 255 esik Magyarországra, a többiit Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.